

Müzik Teorisi Notları 14

~Artikülasyonlar~

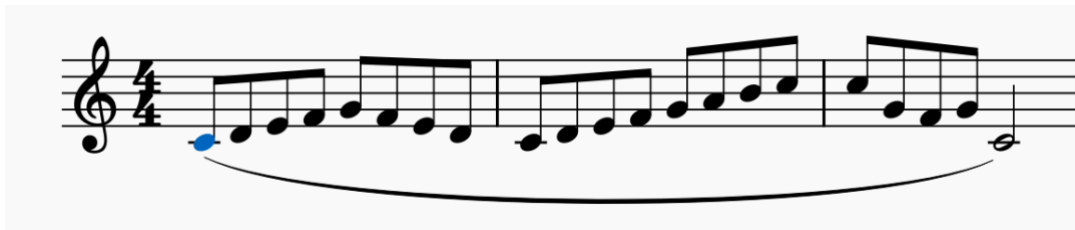
Çalınan parçalar zorlaştıkça, seviye ilerledikçe artık notaları ve ritimleri doğru çalmak yeterli olmamaya başlar. Notaların karakterleri ve nasıl çalındığı da önem kazanır.

Besteciler beklentilerini çalıcıya yansıtmak için işte bu noktada artikülasyonlar dediğimiz işaret ve sembolleri kullanırlar. Böylece müziği tekdüzelikten kurtarabilir ve aktarmak istedikleri fikri, duyguyu çalıcı aracılığıyla dinleyiciye aktarabilirler. Şimdi artikülasyon sembollerine ve anlamlarına kısaca bakalım:

Hece bağı (Legato)

Hece bağı, yan yana iki ya da daha fazla notayı bağılı çalmanızı, sesleri birbirinden koparmamanızı söyleyen bir işarettir. Bağılı çalmanın İtalyanca adı legatodur. Birleştirmek veya bağlamak” anlamına gelir. Bazen aşağıdaki gibi uzun cümleler de hece bağıyla bağlanabilir.

Bağılı çalmayı adım atmak gibi düşünün. Bir ayağınızı yere basmadan diğerini kaldırmazsınız. Bağılı çalarken de bir notadan diğer notaya geçerken sesi kesmemeniz gerekir.

Bağılı çalmak her enstrüman türüne göre değişebilir. Örneğin obua, flüt gibi üflemeli çalgılarda bağılı notalar tek nefeste çalınır. Piyanistler ise bir tuştan diğer tuşa ellerini kaldırmadan, sesi koparmadan geçerler. Keman ve diğer yaylı çalgılar ise tek bir arşe hareketiyle çalar.

Uzatma bağı

Uzatma bağı ve hece bağı birbirine şekil olarak çok benzese de görevleri farklıdır. Uzatma bağı **2 aynı notayı** birbirine bağlar ve o iki notanın süreleri birbirine eklenir. Örneğin 2 tane bir vuruşluk aynı nota birbirine bağlandığında 2 vuruş olarak çalınır.

Dikkat!: Tüm artikülasyon işaretleri notaların kafasına yazılır. Örneğin notalar saplarından değil kafalarından bağlanırlar.

Staccato

Nokta şeklindeki bu sembol üzerine geldiği notayı olduğundan daha kısa çalmanız gerektiğini söyler. İşaret eğer notanın sapı yukarı bakıyorsa nota kafasının altına, aşağı

bakıyorsa da üstüne konur. Genellikle 4'lük, 8'lik, 16'lık gibi kısa nota değerleri için kullanılır. 2 ya da 4 vuruşluk notalarda staccato işareti pek de mantıklı olmaz. Staccato'lu bir notanın ne kadar kısa çalınacağını kesin bir kuralı yoktur.

Staccatissimo

Adından da anlayabileceğiniz gibi staccatonun daha abartılmış şeklidir. Mümkün olan en kısa şekilde çalınmasını söyler.

Tenuto

Tenuto işareti üzerine yazıldığı notayı tam değerinde ve biraz da belirterek çalmanız gerektiğini söyler. Örneğin yan yana tenuto işareti koyulmuş notalar birbirlerine sanki bağlıymış gibi yakın ama tam süresi bittiğinde ayrılarak çalınırlar.

Aksan işareti (Accent)

Üzerine geldiği notanın diğer notalara göre daha belirgin, vurgulu çalınması gerektiğini belirtir. Besteci eğer bir notaya aksan işareti koyduysa o notanın öne çıkmasını istiyor demektir.

Marcato

Marcato, notanın aksanlı halinden de belirgin, büyük bir güçle ve vurgulu çalınmasını söyler. Marcato'lu notalar müziğin içinde kolayca ayırt edilebilirler.

Puandorg

Puandorg Fransızca'dan gelen bir kelime. Üzerine yazıldığı notada duraklayacağınız anlamına gelir. Bu duraklamanın süresi yorumcuya bağlıdır. Ancak yaklaşık notanın 1,5-2 katı kadar süre boyunca uzatılır. Puandorglu notalarda tempo tutarak vuruş sayılmaz, serbesttir.

Simile

Artikülasyonlardan herhangi birinin ya da birkaçının bir parça içerisinde uzun süre tekrar edilmesi gerekiyorsa besteci bazen bir ya da birkaç ölçü artikülasyonu uygular ve devamı için "simile" terimini kullanır. Çalıcı bir sonraki değişime kadar aynı artikülasyonu uygulayacağını anlar.

Çoklu artikülasyonlar

Bazen bazı artikülasyonların birlikte kullanımı farklı etkiler oluşturabilir. Örneğin ;

Tenuto + staccato

Hafif bir vurguyla kısa çalınacak

Accent + staccato

Vurgulu ve kısa nota

Marcato + staccato

Güçlü bir vurguyla kısa çalınacak

Marcato + tenuto:

Yoğun vurgulu ve tam değerinde çalınacak

Bazen besteciler parçaya yansıtmanızı istedikleri duyguyu sembol yerine yazıyla ifade ederler. Bu terimlerden bazıları:

- **Agitato:** Hızlı ve heyecanlı, tedirgin
- **Animato:** Heyecan ve ruhla
- **Appassionato:** Coşkun ve tutkulu
- **Cantabile:** Şarkı söyler gibi bir tarzla
- **Con forza:** Güçlü bir şekilde, kuvvetle
- **Dolce:** Tatlı bir şekilde
- **Dolente:** Acıklı, yanık bir şekilde
- **Grandioso:** Görkemli

Çalışma önerisi

Eğer herhangi bir enstrüman çalıyorsanız, artikülasyonları doğru yorumlamak için öncelikle bolca dinlemeniz gerekir. Youtube’ta notalarını da takip edebileceğiniz çok sayıda klasik eser bulabilirsiniz. Ben başlangıç olarak piyano eserlerini dinlemenizi öneririm. Dinlemeden önce notada görünen artikülasyonlara bakın ve anlamlarını hatırlayın, ardından yorumcunun bunları nasıl yorumladığına dikkat edin. Anlamını bilmediğiniz kelimeler ya da işaretlerle karşılaşırsanız da mutlaka araştırın. Başlangıçta, kolay takip edebilmek için temposu çok hızlı eserler tercih etmeyin.

!!! ÖNEMLİ NOT

Burada bahsettiğim konular hakkında daha detaylı bilgi için Youtube kanalımdaki “Artikülasyonlar” videomu izleyebilirsiniz:

Artikülasyonlar: <https://www.youtube.com/watch?v=c3K2YqK-C0k&t=6s>

© 2025 Tuba Kandemir. Tüm hakları saklıdır.